

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

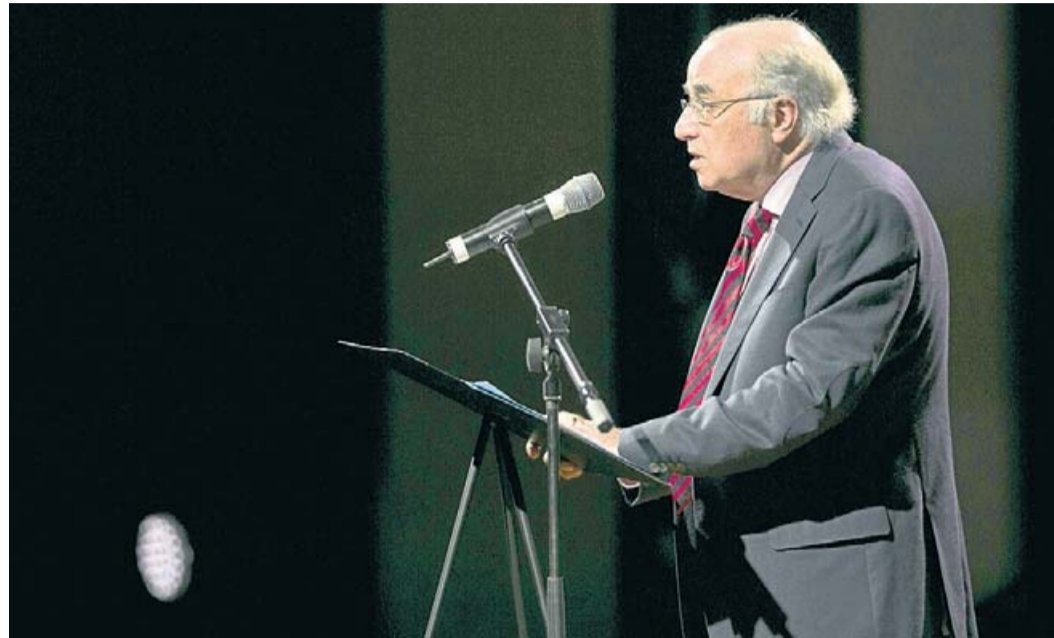
Llibre digital, llibre pària

Una de les qüestions de l'any 2017 relacionades amb el món dels llibres és la que es va discutir al Parlament Europeu sobre l'aplicació de l'IVA reduït als llibres digitals. Explicat en poques paraules, aquesta modalitat de llibre no es considera un llibre sinó un producte electrònic de consum. Per tant, no té dret a l'aplicació de l'IVA protector de què gaudeixen els llibres de paper. La cosa es complica perquè a més, no tothom té clar a què s'aplica aquest IVA, ja que el llibre digital necessita un lector electrònic per poder-lo llegir. De manera que estariem parlant de dues coses. I el llibre digital i el de paper només coincideixen en una: que hi ha algú que escriu i facilita a l'editorial un contingut, una novel·la, per exemple. El segon pas és *publicar* aquesta novel·la. Per això en un cas s'ofereix en un format digital i en l'altre en forma de llibre de paper.

IVA reduït o no?

A mitjans d'any, abans de l'estiu, el Parlament Europeu va aprovar que els llibres digitals es consideressin llibres, no pas material electrònic. La decisió, presa per majoria, després va ser rebutjada per la Comissió Europea, pel boicot bàsicament de Txèquia. La raó del boicot era la por que la rebaixa de l'IVA fes augmentar dràsticament la venda de llibres digitals i, per tant, això perjudicaria greument la indústria del llibre tradicional. Aquesta mesura proteccionista falla per una raó bàsica: el llibre digital ha resultat un fracàs en relació a les previsions. No vol dir que no sigui útil, però comercialment ha sigut un fracàs si es compara amb la inversió feta. Calia forçar el canvi d'hàbit lector perquè sortís a compte. I això no s'ha aconseguit ni de bon tros. La marginalització del llibre de paper, que era la previsió, ha passat a la història. Una rebaixa del preu derivada del canvi de la taxa arribaria massa tard perquè el llibre de paper pugui tenir-li por. Arribats en aquest punt, però, cal aclarir una cosa: el problema, com sempre, no és si llegeixes d'aquesta manera o d'aquesta altra. El problema, ras i curt, és si llegeixes o no. Per tant, ens agradaria molt igualment que l'any 2018 portés la rebaixa de l'IVA per als llibres digitals d'una vegada. I que poguessin abaixar preus i les vendes i els lectors poguessin. ♦

Els teus ulls d'home gran embadalit

CRISTINA CALDERER

VÍCTOR OBIOLS

Carles Miralles (Barcelona, 1944-2015) va ser un dels grans mestres acadèmics catalans de finals del segle XX, ell, que va iniciar amb passió una bona colla de lletraferits en els estudis literaris a la vella Alma Mater, hel·lenistes o no. El seu mestratge humanístic, juntament amb el del doctor Jaume Pòrtulas, haurà de ser reconegut algun dia amb lletres d'or en els annals de la nostra Història. Hereus de la més alta tradició universitària catalana de la República, han sabut recollir i redreçar amb màxima dignitat i excel·lència intel·lectual la llavor que havien deixat els seus antecessors i, per això només, no els estarem mai prou agraïts. Els seus rigorosos estudis sobre Riba, Espriu, Homer, els poetes hel·lenístics, els tràgics, els neogrecs... donen fe de la seva exqui-

TRES SUITES
CARLES MIRALLES
EDICIONS 62
112 PÀG. / 15,50 €

sida i abundosa activitat erudita. El que molts potser ignoraven de Miralles era la seva obra poètica, que va anar fent-se discretament al llarg de la seva vida, lluny dels focus mediàtics. Ara rebem una darrera satisfacció pòstuma, aquestes *Tres suites*, que són com la torna, per acabar de fer el pes en una obra que, de fet, ja en feia: la seva antologia *D'aspra dolcesa: Poesia 1963-2001* (Proa) i, encara més significatiu, el recull *No me n'he anat* (Edicions 62, 2007), una mena d'obra essencial reduïda a 87 poemes, feta per nou compiladors amics, lectors de confiança de la seva obra, un llibre imprescindible.

Un poeta innovador

És una poesia que no es deixa estimar de manera indulgent. Malgrat haver construït una veu molt personal, amb una empremta espriuana i ribiana evidents, és inevitable sentir-hi ecos de companys de generació com

Francesc Parcerisas i fins i tot, en trets com la ironia –encara que no va escriure versos–, Josep Miquel Sobrer, i també d'un sènior seu com Jordi Sarsanedas –segurament per la via de Joan Salvat-Papasseit, però també per la manera específica de construir el poema–; certs aspectes d'aquestes poètiques profundament intel·lectuals contenen, no obstant això, un relleu imatgístic notable: una sensibilitat els agermana. Sembla, en aquesta darrera entrega, que el poeta tendeixi a anar-se despullant de totes les retòriques subsumides, riques i denses, per destil·lar una veu més natural i humanitzada, feta més a la mida del lector possible, com un acompte final de la seva vida poètica, que convergeix indefectiblement amb la seva vida civil, “un exercici de la memòria”, en diu encertadament Jordi Cornudella a l'*Epíleg*. Cercar la dignitat del to en un cert prosaisme, diríem també, acostant-se per aquí a les maneres de Joan Ferraté, allò que perseguia en els poemes que llegia i s'apropriava.

Hi ha, per tant, si procurem amirar-lo en el vast panorama de la poesia catalana del seu segle, una certa “revolució lírica”, si se'm permet l'expressió, feta de geometries variables entre l'apoteigma, la moralitat seca, la sublimació metafòrica, la condensació persistent d'un estil net no exempt de melangia, amb els susdits rectificats d'imatge (en el sentit químic del mot). Un savi de la literatura pot permetre's aquesta ascèsi que dona com a realitat una poesia nova i alhora molt antiga; innova i a la vegada és d'una perennitat marmòria: “Cor doncs de la vida/salt temps avall i vol de la teva ànima”. La col·locació hiperbatònica que fa notar Cornudella en el penetrant *Epíleg* és discreta però patent. Innovo en la perlocació sintàctica, en la manera de forçar subtilment la llengua, sabedor que és en la distorsió –sense caure en l'agramaticalitat de certes avantguardes– on pot eixamplar el camp semàntic, aquesta idea del poeta en la seva lluita amb l'inefable (que sempre tempta). Per qui ho ignorava, Carles Miralles va ser, també, un poeta. ♦

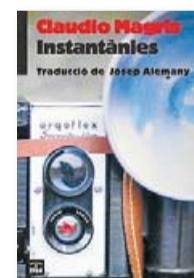
Les aquarel·les de Claudio Magris

PERE ANTONI PONS

Aquest volum prim, preciós i divers, titulat *Instantànies*, recull alguns articles que Claudio Magris (Trieste, 1939) ha publicat durant dècades al *Corriere della Sera*. Són textos breus, apareguts entre el 1999 i el 2016, que parteixen d'una anècdota quotidiana, d'una curiositat intel·lectual, d'una situació històrica o d'una estampa de la realitat, i que l'autor desenvolupa d'una manera ràpida, colorista i distesa. Magris, un dels grans campions europeus en halterofília literària, aquí ens mostra la seva faceta de gimnasta rítmic. Per raons de format original –la premsa no permet filigranes–, d'extensió i de públic a qui es dirigeix, aquests textos no tenen ni l'audàcia estilística, ni el frondós joc d'idees, ni la profunditat de sentit

dels millors títols de l'autor, posem *El Danubi* i *A cegues*. Tot i que el títol remet a la fotografia, a mi el recull m'ha fet pensar en les sèries d'aquarel·les que els grans pintors fan en els períodes quasi de lleure, una mica amb la idea de descansar de les exigències esgotadores a què els sotmeten les obres ambicioses i monumentals en què mai deixen de pensar o de treballar.

Això no significa que Magris es mostri frívol o superficial. El llibre funciona com un enfilall de *divertimentos* o de polides rareses, però quan ho creu oportú l'autor interpreta les coses amb una mirada políticament compromesa i ètica, i porta els materials una mica de circumstàncies a partir dels quals reflexiona cap a uns terrenys existencialment densos. Tampoc no sacrifica la seva vasta erudició, encara que en tot moment és una erudició suau, que afegeix més gust que substància.

INSTANTÀNIES
CLAUDIO MAGRIS
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE JOSEP ALEMANY
160 PÀG. / 12 €

Magris escriu amb la mateixa desimboltura sobre un banquer que ha deixat la seva esposa, sobre una inuit sordmuda, sobre una coloma morta que jeu als peus d'una estàtua sumptuosa, sobre la caiguda del Mur de Berlín i sobre “les hores sagrades” de Thomas Mann. Aquesta reduïda llista d'alguns dels temes i personatges que hi desfilen servirà per donar una idea d'un dels principals atractius del llibre: la varietat temàtica i la riquesa de registres –des de l'humor fins a l'apassionament líric, passant per l'anàlisi assagística i la vinyeta costumista– amb què Magris els aborda. Com és de suposar, al llibre no hi falten els dos mons que ocupen un lloc preeminent en la literatura de l'autor: Trieste i l'Europa Central.

Com sempre passa amb Magris, *Instantànies* és un llibre on no falten les idees noves i els passatges de prosa fulgurant. És, però, un Magris menor. ♦